

מסורת הש"ם

(א) נשבת ל' ושי"ג,
(ב) נכס"ח: לנ"ו,
ג) מכלתא ריש פרשת בא,
ד) כבורות לח: לשל עו.
קדושין ע.ג,
ה) סנהדרין ז: ע"ש,
ו) כס"ח: לנ"ו,

תורה אור השלם

- ותעגבה על פלגשיהם אשר בשר המורים בשרם וזרמם יוסקים וזקתם: יחזקאל כג כו', ויהי דבר יי אל יונה שנית לאמור: יונה ג א , הוא הישיב את גבול ישראל מלבוא חמת עד ים הירדן בדבר יי אליו ישראל אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמתו הנביא אשר מגת החרב: מלכים ב יד כה

גליון הש"ם

תוס' ד"ה רב נחמן בר יצחק וכו' על אותו מדרש שהביא וכו'. והוא נקדר עולם:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הכי אשה וכו' שהמיר לכן, י"ב עיין בתוספו' פרק הערל ריש דף עו: (ב) תוס' ד"ה נשא וכו' לעיל כס"ב אמרינן אמימר:

## נושאים על האנוסה פרק אחד עשר יבמות צח.

**הא איסורא איכא**. מדרבנן דלא לימי לאיחלופי בישראל וקשיא לרב אחא: **הא דאמור רבנן אין אב למצרי**<sup>(א)</sup>. ואפילו היכא דליכא למימר כקטן שנוול דמי כגון הורמו שלא בקדושה ולידתו בקדושה דיש לו שאר מן האם כשאר ישראל גמור ואין לו שאר מן האב: לא סימא משום דשטופי ויזמה הוא ולא ידעינן.

אזכור מנו אכל היכא דידעי כגון היו אביו ואמו חבושים ציתם האסורים דלא נבעלה לאחר חיישין ואי נולד בקדושה דליכא למימר כקטן שנוול ליהוי ליה נמי שאר אב דהא ודאי אבזה הוא: דהא שני אחין סאומים כו': ה"ג וקאמר לא חולצין ולא מייבמין. ומסיפא יליף טעמא דאי מרישא לא מנאי למילף דאפילו שאר האם אין לו דטעמא לאו משום דזרממ סוקים הוא אלא משום דקטן שנוול דמי: ורמס. ורע שהוא יורה כחן מורס מים המקלח נכח: ננפטיים **הגר: דנסבא אחיו**. המת כשהוא גר דהויא קידושיו קידושין ושירא לחיו דאין לו אחזה דכקטן שנוול דמי: כשהוא עובד כוכבים. ומשנתגייר לא ידעה דלא הוי ליה זה קידושין הלכך שרי לאחזה: הרי אשה. גירות וסבבה בניה <sup>(א)</sup> שהמיר להן רבי עקיבא לישא איש את אשת אחיו וממן למדמי: אם קודם. שבה מעשה לידו היה רגיל לשנותו לתלמידיו שומעין לו ואם לאו הואיל ודבר מידוש הוא שמא נשביל מעשה שבה לידו אומרה: הרי אשה וסבבה בניה. ראהי של קודם לכן דביא: ואי נשים אימא שאני הכא דקאמר. מילתא דיונה בן אמתי בזהה ומגו דמהימן אהא מהימן נמי אהא דניכרין דברי אמת שביחד קבלין: הוא השיב. ירבעם בן יואש: על עסקי ניונה קאמר. דלא דברה עמו על עסקי ניונה אלא שמי פעמים: ה"ג גר שהיהם וורסו שלא בקדושה ולידתו בקדושה: נשא אחוסו מן האם. שנוולה בזהיותה עובדת כוכבים יוציא. ואע"ג דלאו אחותו היא דכקטן שנוול דמי גזירה דלמא אחי למנסב אחותו שנוולה אחריז דבהויא איכא כרת דלידת שניהם בקדושה ואחותו גמורה מן האם הויא כישראלית שילדה בן ובת: מן האב יקיים. שהכל יודעין דאין אב לעובד כוכבים וא"י אחי למנסב בת אביו שיליד מאשה אחרת משנתגייר לא איכפת לן דהא לאו בנו הוא: אחוס האב מן האם יוציא. גזירה משום אחותו מן האם כדאמרן: מן

רב נחמן בר יצחק אמר הכי קאמר כדבר ה' אשר דבר ביד עבדו הנביא בשם שנהפך לנינוה מרעה לטובה כך בימי ירבעם בן יואש נהפך להם לישראל מרעה לטובה ת"ש <sup>(א)</sup>גר שהיה לידתו בקדושה והוררתו שלא בקדושה יש לו שאר האם ואין לו שאר האב כיצד ינשא אחותו מן האם יוציא מן האב יקיים אחות האב מן האם יוציא

בין מן האם דדריש על כן יעזב איש את אביו ואת אמו (בראשית ג) בסמוך לו מאביו בסמוך לו מאמו ומיהו נראה לר"י דהך ברייתא פליגא אירושלמי ובראשית רבה דהא משמע דכ"ע מוקי הכא קרא לאחות אב ואחות אם והיינו כרבנן דהתם ועוד דטעמא דאחות אב מן האם יוציא משמע כפ' ד' מיתות (סנהדרין נה). דהוי משום שמא יאמרו באלו דלילו טעמא דאיחלופי ליתיה הכא בקורבת אב א"כ משמע דבהאי גר לדידתו בקדושה שייך שפיר טעמא שמא יאמרו אע"פ שלא ראה עצמו שעה אחת בנכריות וזה דוחק לומר דאחות אב מן האם לא קאי אגר דרישא אלא מיירי בלידתו שלא בקדושה כי היכי דלא קאי נמי סיפא דקתני נשא אשה ובתה ארישא כדפי' בקונוט' דהכא משמע דקאי אגר דרישא: **אחות האב מן האם יוציא**. פי' בקונוט' דגורין משום אחותו מן האם ואין נראה דבהדיא משמע בפרק ד' מיתות (ג"ו סט) דטעמא משום שמא יאמרו דמוקי התם הך ברייתא כר' אליעזר דדריש את אביו זו אחות אביו ואם כן מיתסרא בנכריות: אשת

## נושאים על האנוסה פרק אחד עשר יבמות צח.

**על עסקי ניונה**. תימנה דאמאי אינטריך למכתב שנית ולא שלישית דלא אשכחן שדברה עמו שלישית ושמא כיון שמנינו שחזרו לקבלולס ונתנבא עליהם נחוס האלקושי היינו יכולים לסבור שגם אז נתנבא עליהן יונה וא"ת והא אשכחן דדברה עמו שלישית בעסקי ניונה דכתיב ויאמר ה' אל יונה ההיטב חרה לך על הקיקיון וגו' ואני לא אחוס על ניונה וגו' וי"ל דהני לאו עסקי ניונה ניינהו ומיהו לרב נחמן בר יצחק דאמר שוב לא דברה עמו קשיא וי"ל שזה היה אותו יום וחשיב הכל נבואה אחת:

**רב נחמן בר יצחק אומר ה"ק בוי'**. אמר ר"י שחולק \* על אותו מדרש שבהיב רש"י בפירוש נביאים (מלכים ג י) ויאמר ה' אל יהוא יען אשר הטיבות וגו' ע"י יונה בן אמתי אמר לו או שמא אינו מושב אלא דברים שהוא לורך גדול כגון מעשה ניונה וכיוצא בו: **נשא אחותו מן האם יוציא**. פירש בקונטרס דגורין שמא ישא אחותו שנוולה אחריז שיש בה כרת משמע שסובר דאם היתה גם לידתו שלא בקדושה היה מותר בלחותו מן האם שנוולה בנכריות כיון דמרוייהו שלא בקדושה דהתם ליכא למגור שמא ישא אחותו שנוולה אחריז וקשה דהא לעיל כפ"ב (ד' כב, וסס) (ט) למימר אמר [אפי'] האחין מן האם מעידים למתחלה ומאי שנה מעריות פי' שאפי' נתגיירו וגולדו בנכריות שייך זהו קורבה ומשני ערוה לכל מסורה כו' משמע דאפילו נולדו בנכריות שייך זהו קורבה דאם דבסתם גירות מיירי ועוד בני יודן אמתא הורמן ולידתן שלא בקדושה הוי אפי"ה אסר להו רב ששת (לעיל ד' יז): למינסב נשי דהדדי אלא י"ל דטעמא דדלמא אחי לאיחלופי בישראל ואפי' נולדו בזהיות נכריות יש לגזור בקורבת אם וזה דנקט הכא לידתו בקדושה לרבותא נקטיה דאע"ג דלידתו בקדושה דכשתי אמהות דמו אפי"ה אסירי דלמא אתו לאיחלופי בישראל וריצ"א פי' דלהכי נקט הורמו שלא בקדושה דאי בקדושה הוי הוי כישראל גמור ומותר בלחותו שנוולה בזהיותה נכרית כיון דלית ביה זד נכריות כלל ולא שייך בה שמא יאמרו אי נמי משום הכי נקט הורמו שלא בקדושה ולידתו בקדושה דפסיקא ליה מילתא שאז איירי בין נולדה לפניו בנכריות בין נולדה אחריז בקדושה וזה"ר חיים פירש דדוקא נקט ולידתו בקדושה דלא מן האב יקיים שלא ראה עצמו בנכריות וליכא למימר ביה שמא יאמרו באלו מקדושה חמורה לקדושה קלה אכל אם גם לידה שלא בקדושה אפי' מן האב יוציא דכיון שראה עצמו בנכריות אחי למימר באלו מקדושה חמורה כו' דהא שמעינן לרבי מאיר דהכא בירושלמי ובבראשית רבה דאסר בן נח בלחותו בין מן האב

בין מן האם דדריש על כן יעזב איש את אביו ואת אמו (בראשית ג) בסמוך לו מאביו בסמוך לו מאמו ומיהו נראה לר"י דהך ברייתא פליגא אירושלמי ובראשית רבה דהא משמע דכ"ע מוקי הכא קרא לאחות אב ואחות אם והיינו כרבנן דהתם ועוד דטעמא דאחות אב מן האם יוציא משמע כפ' ד' מיתות (סנהדרין נה). דהוי משום שמא יאמרו באלו דלילו טעמא דאיחלופי ליתיה הכא בקורבת אב א"כ משמע דבהאי גר לדידתו בקדושה שייך שפיר טעמא שמא יאמרו אע"פ שלא ראה עצמו שעה אחת בנכריות וזה דוחק לומר דאחות אב מן האם לא קאי אגר דרישא אלא מיירי בלידתו שלא בקדושה כי היכי דלא קאי נמי סיפא דקתני נשא אשה ובתה ארישא כדפי' בקונוט' דהכא משמע דקאי אגר דרישא: **אחות האב מן האם יוציא**. פי' בקונוט' דגורין משום אחותו מן האם ואין נראה דבהדיא משמע בפרק ד' מיתות (ג"ו סט) דטעמא משום שמא יאמרו דמוקי התם הך ברייתא כר' אליעזר דדריש את אביו זו אחות אביו ואם כן מיתסרא בנכריות: אשת

עין משפט
נר מצווה

י א ב מיי פי"ד מהל' איסורי ביאה הלכ' יג טוש"ע י"ד סימן רסט סעיף ג:
י"א ג מיי" שס טוש"ע סס סעיף ב:

מוסף רש"י

שלישית לא דברה עמו. לפי שנתב כבוד הכן ולא מנע כבוד האב (מלכים ב יד כה, ועי' דר"ק שם). כל תלמיד חכם שמורה הלכה ובא. הלכה חדשה שלא שמעוה מאלח (בבורות לח), אם קודם מעשה אמרה. קודם שבה מעשה ההלכה לידו (שם) אמרה להאי שמועה לתלמידיו בשם רבו (קדושין ע. ובכ"ז לעיל טו). שומעין לו. בשעת הולדה (עיל טו) נאמן לאומרה בשעת מעשה (קדושין ע) ועיין מעשה (בבורות לח). ואם לאו אין שומעין לו. אינו נאמן להעיד בשם רבו, שמא מתמת מעשה הבא לעד הוא אמר כן (קדושין ע). נהפך להם לישראל מרעה לטובה. מרעה שהיו בה אשר אבדם מלך ארם וישמים כעפר לדוש, ועכשיו נספק להם לטובה (מ"ב יד כה). והורתו שלא בקדושה. וכל גר שנתגייר כקטן שנוול עכשיו בלא אב ואם וקורבים דמי ואין עליו קורבה מקודם לכן ומיהו רבנן הוא דגזור עליה ככל האסורות לו בנתינת משום שלא יאמרו באלן מקדושה חמורה לקדושה קלה. הלכך נשא אחותו מן האם. שנוולה קודם שנתגיירה אחה ומתגיירה עם אחה ושאה זה משביל יוציא. דלחותו היא ולא גרע ממן נח ומדרבנן שלא יאמרו וכו' דקסבר ר' מאיר אחותו מן האם אסורה לגבי נח ואפילו אחות אביו מן האם ואחות אמו מן האב (נ"ל האם) וילף לה מעל כן יעזב איש את אביו ואת אמו, דאזי זה אחות אביו ואמו זה אחות אמו דדריש לה ר"א לקמן בשעתקן (סנהדרין טו). דלא מן האב יקיים. דלא נאסר איסור אחזה בבני נח אלא מן האם דכתיב (בראשית כ) וגם אמונה אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי, אלאה בת האב שריא להו ובת האם לא אחות האב מן האם יוציא. דכתיב על כן יעזב איש את אביו ודרשין את אביו אחות אביו מן האם (שם).